

Nemcev pa le 1 milijon in 922.946, to je, Slovani plačujejo Nemcem šole, da ti svoje otroke laže izobrazujejo, Slovanom pa težave delajo, jih na stran tiščijo in ponemčujejo. Še hujše razmere so pri gimnazijah in realkah. Tukaj se nemštvo prav šopiri. V Pragi, na primer, je komaj $\frac{1}{5}$ vsega prebivalstva nemška, vendar imajo Nemci 7, Čehi pa samo 4 gimnazije in realke. V celi deželi je samo 14 srednjih českých škol zraven 21 nemških. Goropadne so razmere na Moravskem, kjer prebiva 1 milijon in 471.254 Slovanov, zraven 525.645 Nemcev. Vkljub temu imajo Slovani samo 4 realke in gimnazije in 2 meščanski šoli, Nemci pa 15 gimnazij in realk; meščanskih škol pa 23. V Šleziji so Slovani najbolj na slabem. Tolikim krivičnostim nasproti zahtevajo Čehi, da se število škol in razredov, potem plača tako uravna, da kakor število českega in nemškega prebivalstva kaže, da je prav in pravično. — Slovenci smo Čehom precej podobni, vsaj kolikor zadeva žalostno in nesrečno stran naše zgodovine. Tudi nam je se boriti za enakopravnost slovenščine v javnem življenju, v šolah, pri sodnijah in političnih uradih. Tudi mi se vzdigujemo iz groba 1000letne narodne in politične smrti, to pa od leta do leta živahneje in krepkeje. Slovenščina nam mora dobiti mesto, ki jej po §. 19. gre, v uradih in šolah. V ljudskih šolah se mora podučevati v materinščini vseskozi na Slovenskem. Na gimnazijah, realkah ne moremo potrebovati profesorjev in ravnateljev slovenščine nezmožnih. Nemški profesorji naj se prestavijo k Nemcem, a slovenski naj se vrnejo domov. To moramo tirjati in dognati. Pravico do tega imamo v postavi od svetlega cesarja podpisani, jo moramo postavno tirjati, dokler je ne dobimo. In to hočemo po zgledu vrlih Čehov storiti tudi mi Slovenci! — Taki glasi se čujejo zdaj povsod. Konec mora biti tiranstvu, po katerem nas, kakor je Turek kristjane mučil zaradi vere, nemčurstvo muči zaradi jezika maternega! Ko imamo svoje, kar nam gré, bomo radi se učili na pravem mestu in o pravem času tudi tujih jezikov, vsaj tudi Slovenec vé, da „kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš, al pred vsem moramo imeti svoje, da ne bomo tlačani tujcu na naši lastni zemlji.

Mnogovrstne novice.

* *Pridelovanje piva v Avstriji.* V celi Avstriji je 1878. leta 2352 pivovaren pridelalo 11 milijonov in 323.444 hektolitrov piva, ki so plačale 21 milijonov in 41.631 gold. davka. Dobro obložene so! Na Kranjskem je 8 pivovarn naredilo 33.423 hektolitrov piva, za kar so plačale davka 73.481 gold. Od tega pridelanega piva pride na vsacega prebivalca po 7 litrov ali pa 15 krajc. davka. Več kakor Kranjska ste pridelala piva Štajarska in Koroška. Štajarska 550.942 hektolitrov, Koroška pa 113.964 hektolitrov. Davka za to je plačala Štajarska 1 milijon in 196.740 gold., Koroška pa 223.531 gold.

* *Vlada srbska* je določila, da se po novem letu pošiljajo časniki in knjige brezplačno po vseh srbskih poštah. S tem je pokazala majhna Srbija, kako mar jej je za razvitek književstva in pouk svojega ljudstva in s tem dala drugim državam lep izgled.

Naši dopisi.

V Gorici 4. jan. 1880. — Najbolje je pri nas novo leto začel presvetli cesar; podaril je 200 gold. društvu katol. gospa za napravo odgojilnice. — Novega leta dan nam je prinesel tudi veselo novico,

da je profesor tukajšnega gimnazija g. Franc Hafner postal direktor c. k. gimnazija v Paznu. Novi ravnatelj je naš domačin iz Sežane. Služil je veliko let v Celji, kjer ga imajo še danes v dobrem spominu. Tudi Gorica ga bode močno pogrešala. — Že pred novim letom je prišel tukaj na svetlo prvi zvezek novega mesečnika „Cvetje z vrtov sv. Frančiška“, polen mikavnega, podučnega in spodbudnega gradiva. Naročnikov šteje dozda že nad tri tisoč. — Majlingova (katoliška) tiskarna, v kateri se tiskajo „L' Eco del Litorale“, „Soča“ in „Cvetje“, imenuje se od novega leta naprej „Sv. Jilarija tiskarna“ („Tipografia Ilariana“). Sv. Jilar — Hilarius — mučenec Oglejski, je patron naše prvostolne cerkve in mesta Gorice. Dokler je izhajal „Goriciano“, imeli smo tudi četrto tiskarno v Gorici. Ko so pa bili naši „iredentarčki“ razkropljeni, ustavila se je ta „tipografia nazionale“. Zdaj jo mislijo spet oživiti — pod drugim imenom in bode se v njej tiskal „L' Isonzo“, če popred za sušico ne pogine. Povikšal je namreč naročnino; zaradi tega mu odpade polovica naročnikov. — Umrli je zapisnikar in vodja deželne pisarnice g. Fr. Pollencig.

Kojnice na Štajarskem 4. jan. (*Telegram „Novicam“*.) Danes je umrl prečastiti gospod Jožef Virk, tudi bralcem „Novic“ v prejšnjih letih priljubljeni pisatelj.

Na Radečah 4. jan. (*Naša volitev*.) Včerajšnja volitev državnega poslanca princa Ernesta Windischgrätza izvršila se je po 50 volilcih našega okraja enoglasno. Sijajni ta izid pričakovali smo uže za gotovo po izidu prvotnih volitev, ki so se vršile popolno brez opozicije. O nasprotnikih ni bilo ne duha ne sluha; nemčurska stranka se nikjer ni upala na dan. Izvoljeni so bili poprejšnji volilni možje — vsi pošteni domoljubi. Volitev poslanca včeraj se je zato vršila v najlepšem redu. Volilni možje prihajali so tako vestno, da je od 51 mož došlo jih 50, samo eden je izostal; bolj oddaljeni so uže dan poprej bili tukaj. Ako pomislimo, da nekateri imajo prav daleč do nas, in da v taki hudi zimi potovati ni šala, pripoznati moramo radostni, kako se narod naš zaveda imenitnega posla, ki mu je v roke položen pri volitvah. Zato čast in hvala takim možakom! Omeniti pa moram tudi to, da je c. kr. vladni komisar gosp. Schwarz hvalevredno, nepristransko vodil volitev. Centralni volilni odbor v Ljubljani pa iz sijajnega izida naše volitve, kakor tudi volitve v Trebnjem in Kočevji očitno vidi, da narod naš zaupljivo posluša njegove nasvete in se strogo po njih ravna. In tako Dolenjci zdaj mirno pričakujemo, da nam bode naš državni poslanec svetli princ, združen z našimi družimi poslanci, v marsikakem oziru na pomoč.

Trebnje 4. jan. (*Naša volitev*.) Včerajšnji dan nam ostane v živem spominu; vreden je, s zlatimi črkami vpisan biti v zgodovini narodnega gibanja zraven 24. in 30. junija preteklega leta, ko so naši kmečki in meščanski volilci povzdignili svoj odločilni glas, da nečejo več služiti strankarskim namenom ljubljanskih kazinarjev, da so národní in da si hočejo narodne, to je, le svoje može izbrati, ki jih imajo zastopati v državnem zboru. Dolenjci so se ta dan skazali zavedne možake. Kakor imajo vrli Gorenjci svojega slavnega zastopnika grofa Hohenwarta na Dunaji, na katerega ime sme vsak Avstrijan ponosen biti, tako imamo tudi Dolenjci zdaj odličnega zastopnika, moža, ki je popolnoma naš, kakor se je sam izrekel, kneza imenitnega stanu, čegar predniki so iz stare naše slovenske korenine, ki se ponašati smejo svoje slave, kar so storili v ljutih bojih ne le za našo deželo, ampak za celo cesarstvo. Da bode potomec te zgodovinsko-slavne družine dika in krepka podpora na dvoru naših presvitlih vla-